

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
12.4.2013
Taltionumero
1283
Diaarinumero
3837/3/10

1 (7)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittajat B ja C

Päätös, jota valitus koskee

Helsingin hallinto-oikeus 8.10.2010 nro 10/0968/6

Asian aikaisempi käsittely

X:n perusturvalautakunta on 21.4.2010 tekemällään päätöksellä pysyttänyt lautakunnan alaisen viranhaltijan 26.2.2010 tekemän päätöksen, jolla viranhaltija on hylännyt B:n ja C:n palveluasumisen myöntämisestä heidän pojalleen A:lle.

Lautakunta on todennut, että A:lle on järjestetty riittävät ja sopivat palvelut sosiaalihuoltolain mukaisesti koti- ja hoivapalveluiden sekä kansanterveystlain mukaisten palvelujen turvin. Lapsen hoivaan, hoitoon ja valvontaan osallistuu vanhempien ohella kotihoidon järjestämä 2,5 henkilön työntekijäpanos. Kunnan järjestämät palvelut lapselle ovat maksuttomat.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on, siltä osin kuin korkeimmassa hallinto-oikeudessa on kysymys, valituksenalaisella päätöksellään hylännyt B:n ja C:n perusturvalautakunnan päätöksestä tekemän valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Asiakirjojen mukaan A sairastaa Charge-oireyhtymää ja hän tarvitsee hoitajan ympärivuorokautisesti. Hoidon järjestämistä koskevan 6.2.2009 annetun lääkärin lausunnon mukaan A:ta valvovan henkilön tulisi yöaikaan olla sairaanhoidollisen koulutuksen omaava henkilö ja päiväsaikaan äiti voisi toimia hoitajana. Sairaala-

tutkimuksia koskevien merkintöjen 12.7.2010 mukaan A:n ylätieinfektioon liittyy hankala limaisuus eikä hän fundoplikaation vuoksi pysty nielemään limaa kunnolla. Sairaalan osastonylilääkärin 29.7.2010 antaman lausunnon mukaan A:lla on ravitsemusta varten gastrostooma ja hänellä on voimakas oksentelutaipumus. Lausunnon mukaan hän tarvitsee edelleen jatkuvasti aikuisen valvontaa ja huolenpitoa eikä häntä voi hetkeksikään jättää yksin. Hän tarvitsee valvojan myös yöaikaan.

A on kotiutettu sairaalasta 4.1.2010. A:n äiti toimii hänen omaishoitajanaan, minkä lisäksi perusturvan hoito- ja hoivapalveluiden kotihoidon ja perusterveydenhuollon kautta on järjestetty hoitaja yöajaksi ja viikoittaiseksi omaishoitajan vapaapäiväksi.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle muun muassa palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammaispalveluasetus) 10 §:n mukaan palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaalle jokapäiväiselle suoriutumiselle. Edellä tarkoitettuja palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaalle terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi. Asetuksen 11 §:n mukaan palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti.

Hallituksen esityksessä (HE 166/2008 vp) vammaispalvelulain muuttamiseksi on 8 §:n yksityiskohtaisten perustelujen kohdalla todettu, että kunnalla ei olisi velvollisuutta järjestää palveluasumista eikä henkilökohtaista apua niille hyvin vaikea- ja monivammaisille henkilöille, joiden vaikean vamman tai sairauden takia tarvittavaa riittävää huolenpitoa ei ole mahdollista turvata avohuollon toimenpitein vaan joiden kohdalla tarvitaan pääasiassa sairaanhoidon osaamista tai muuta erityisosaamista jatkuvasti tai pitkäaikaisesti. Säännös pitää sisällään myös ne tilanteet, joissa henkilö jo on palvelu- ja hoidontarpeensa kannalta perustellusti laitoshoidossa.

Asiakirjojen mukaan A:n sairautensa takia tarvitsema hoito on järjestetty perusterveydenhuollon ja omaishoidon avulla. Hallinto-oikeus on todennut, että A tarvitsee sairautensa takia ensisijaisesti sairaanhoidollista osaamista vaativaa hoivaa ja huolenpitoa eikä kyse ole niinkään tavanomaisista elämäntoiminnoista suoriutumisesta. Näin ollen lautakunta on voinut hylätä vaatimuksen palveluasumisen järjestämisestä.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

B ja C ovat valituksessaan vaatineet, että hallinto-oikeuden ja perusturvalautakunnan päätökset kumotaan ja A:lle myönnetään palveluasuminen.

Perustuslain mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Julkisen vallan on turvattava riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Erityislaeissa on säädetty terveyden-, sairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen järjestämisestä ja siitä kenellä on oikeus palveluja saada. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 23 artikla takaa vammaiselle lapselle oikeuden nauttia hyvästä elämästä. Apu on suunniteltava niin, että lapsi voi sopeutua häntä ympäröivään yhteiskuntaan mahdollisimman hyvin.

Hallinto-oikeus ei ole ottanut huomioon, että kyseessä on pieni lapsi, jonka asia tulee ratkaista lapsen edun näkökulmasta.

Vammaispalvelulaissa ei ole rajattu mitään vammais- tai sairausryhmää lain soveltamisen ulkopuolelle. A:n sairaus, Charge-oireyhtymä, on harvinainen, mutta se ei oikeuta sulkemaan häntä lain ulkopuolelle. Hän on joutunut elämäänsä sairaalahoidossa kaksi vuotta, kun kunta ei ole suostunut järjestämään lapsen kotiuttamiseen liittyviä palveluita.

Lasta hoitava lääkäri on todennut kotihoidon olevan mahdollinen ja ennen kaikkea lapsen edun mukainen ratkaisu. Lapsi ei ole laitoshoidon tarpeessa.

Perusturvalautakunnan huhtikuussa 2010 tekemä päätös kotihoidon järjestämisestä 2,5 henkilön työpanoksena on mahdollistanut vanhemmille yöunet sekä viikkolevon. Hoidon jatkumisesta ei ole kuitenkaan mitään varmuutta, mikä heijastuu raskaana perheen ja lapsen elämään.

A on vaikeavammainen, jolle on järjestettävä subjektiivisena oikeutena palveluasuminen. Hoitavan lääkärin antaman lausunnon mukaan A tarvitsee jatkuvasti aikuisen läsnäoloa,

erityisen ruokavalion, silmälasit ja kuulolaitteen, liikunnallista tukea, fysioterapiaa, viittomien ohjausta ja puheterapiaa. Hoidossa ei ole kyse sairaanhoidollista osaamista vaativista toimista, vaan hyvästä huolenpidosta ja tuesta elämäntoiminnoissa.

X:n kunnan perusturva on selityksessään viitannut tehtyihin asunnonmuutostöihin ja on lisäksi esittänyt, ettei hallinto-oikeuden päätöstä ole syytä muuttaa.

Palvelusuunnitelmassa on todettu, että lapsen kasvaessa vammaispalvelun kautta myönnettävien uusien apuvälineiden tarve kartoitetaan kotikäynneillä. Tähän asti tarvittavat apuvälineet on toimitettu lääkinnällisen kuntoutuksen kautta sairaalasta. Silmälasit kuuluvat lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin. Laseihin tarvitaan erikoislääkärin lähete.

Lapsen hoito on järjestetty perusterveydenhuollon ja omaishoidon avulla. Hän tarvitsee sairautensa vuoksi ensisijaisesti sairaanhoidollista osaamista vaativaa hoivaa ja huolenpitoa eikä kyse ole tavanomaisista elämäntoiminnoista suoriutumisesta.

Sairaalassa syksyllä 2010 pidetyssä loppukokouksessa on todettu, että lapsen motorinen kehitys on edistynyt. Fysioterapiaa on suositeltu. Lapsi liikkuu kävelytelineen avulla. Sanantunnistus on kapea-alaista, mutta tutut asiat sujuvat hyvin. Suunniteltu trakeostomialeikkaus vähentänee liimaneritystä ja poistaa yöhoidon tarpeen. Leikkauksen jälkeen tarvitaan sairaanhoidollista osaamista ja hoitajan seuranta. Puolipäivähoidon aloittaminen on mahdollista, jos sairaudenhoidon tarve poistuu. A on kolmevuotias, joka tarvitsee vanhempiensa apua ja hoivaa vielä pitkään.

B ja C ovat antaneet vastaselityksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeuden ja perusturvalautakunnan päätökset kumotaan ja asia palautetaan perusturvalautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Vammaispalvelulain 4 §:n (981/2008) 1 momentin mukaan tämän lain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla.

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin (134/2010) mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle muun ohella palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee

palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen eikä henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Vammaispalveluasetuksen (759/1987) 10 §:n 1 momentin mukaan palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuja palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.

Vammaispalveluasetuksen 11 §:n (371/2009) mukaan palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti.

A on terveydentilansa perusteella vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa ja vammaispalveluasetuksen 11 §:ssä tarkoitettu vaikeavammainen henkilö, jolla on subjektiivinen oikeus palveluasumiseen, jos hänen riittävä huolenpitonsa voidaan turvata avohuollon toimenpitein.

Hoitavan lääkärin antamasta lausunnosta ilmenee, että A tarvitsee jatkuvasti aikuisen läsnäoloa, erityisen ruokavalion, silmälasit ja kuulolaitteen, liikunnallista tukea, fysioterapiaa, viittomien opetusta ja puheterapiaa.

A:n avun ja hoidon tarpeesta saadun selvityksen perusteella hänen tarvitsemansa palvelut ja riittävä huolenpito ovat järjestettävissä palveluasumiseen vammaispalveluasetuksen 10 §:n 2 momentin mukaan kuuluvien ja avohuoltona toteutettavissa olevien toimenpiteiden avulla.

Edellä oleva huomioon ottaen on hallinto-oikeuden ja perusturvalautakunnan päätökset kumottava ja asia palautettava perusturvalautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Oikeusapu

Oikeusaputoimisto on 29.6.2010 myöntänyt B:lle ja C:lle oikeusapua ilman perusomavastuuta 15.2.2010 lukien. Avustajaksi on määrätty varatuomari D, joka on vaatinut palkkiona 615 euroa.

Avustajalle maksetaan valtion varoista oikeusapulain 18 §:n 1 momentin nojalla oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 6 §:n mukaisena viiden työtunnin mukaisena palkkiona 500 euroa. Kokonaispalkkioksi, joka sisältää arvonlisäveron 115 euroa, muodostuu siten 615 euroa. Mainittu määrä jää valtion vahingoksi.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Irma Telivuo

Anne E. Niemi

Eija Siitari-Vanne

Tuomas Lehtonen (t)

Janne Aer

Asian esittelijä,
oikeussihteeri Kari Nieminen

Jakelu

Päätös	B ja C, maksutta
Jäljennös	Helsingin hallinto-oikeus
	X:n perusturvalautakunta